

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

**nr. 241.450 van 8 mei 2018
in de zaak A. 218.360/X-16.520.**

In zake : Wim VERHAEGHEN
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Stephanie Pien
 kantoor houdend te 9120 Beveren
 Ciamberlanidreef 19/1-2
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

 het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de gouverneur
 van de provincie Antwerpen
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Dirk Abbeloos
 kantoor houdend te 9200 Dendermonde
 Sint-Gillislaan 117
 bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 10 februari 2016, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de gouverneur van de provincie Antwerpen van 10 december 2015 “waarbij het beroepschrift ingediend op 19 oktober 2015 door advocaat Stephanie Pien, opdracht van Wiver bvba, de heer en mevrouw Verhaegen, tegen het besluit van de gemeenteraad van Brasschaat van 31 augustus 2015 m.b.t. de grachten van algemeen belang en de bijhorende erfdienstbaarheidszones op het grondgebied van de gemeente Brasschaat ontvankelijk doch ongegrond wordt bevonden”.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en verzoeker heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Wouter De Cock heeft een verslag opgesteld.

Verzoeker heeft een laatste memorie ingediend. De verwerende partij heeft een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 27 april 2018.

Staatsraad Stephan De Taeye heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Astrid De Houwer, die *loco* advocaat Stephanie Pien verschijnt voor verzoeker, en advocaat Dirk Abbeloos, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Wouter De Cock heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Verzoeker is samen met zijn echtgenote en met de bvba Wiver eigenaar van de woning met aanhorigheden en grond, gelegen aan de Heideaard 105 te Brasschaat, aldaar kadastraal bekend onder 4de afdeling, sectie D, nr. 230/L/2.

Dit perceel grenst aan de gracht “Heislagbeek”, zoals hieronder aangeduid:

3.2. Op 20 oktober 2014 keurt de gemeenteraad van de gemeente Brasschaat de motiveringsnota betreffende “het lichtstatuut grachten van algemeen belang met erfdienstbaarheidszones” goed. Blijkens dit besluit bevat die motiveringsnota de volgende tekst:

“Doorbraak 63 ‘Waterbeleid- en beheer’ van de staatshervorming houdt een herinschaling van de onbevaarbare waterlopen in. In dit besluit, goedgekeurd op 8 april 2011 door de Vlaamse Regering, wordt de mogelijkheid gegeven aan de gemeentebesturen om de grachten van algemeen belang in kaart te brengen en op de oever een erfdienstbaarheidszone te leggen van maximaal 3 meter. Deze grachten krijgen een licht-statuuut.

De gemeenteraad van Brasschaat duidt volgende grachten aan als gracht van algemeen belang (licht-statuuut):

Motiveringsnota:

Nummer/Naam gracht	Ligging	Argument	Voorstel erfdienstbaarheidszone
[...]			
Niet geklasseerde waterloop ‘Heislagbeek’	Bloemenlei – achtertuin Bredabaan 853	Toekomstige belangrijke RWA-leiding	Light-statuuut: 3m op beide oevers

Erfdienstbaarheidszone

Er wordt op elke gracht van algemeen belang een erfdienstbaarheidszone opgelegd van 3 meter op beide kanten op de oevers. De grachten van algemeen belang met erfdienstbaarheidszones zijn aangeduid op plan in bijlage. De erfdienstbaarheidszones houden het recht van doorgang in voor de beheerder van de gracht. Dit houdt in dat de beheerder met machines afgestemd op de breedte van de erfdienstbaarheidszone moet kunnen passeren om de gracht te beheren (slib ruimen, rijten, kruid ruimen, herstellingen uitvoeren, de oever verstevigen,...). Hiervoor moet de erfdienstbaarheidszone vrij zijn van om het eender welke nieuwe constructie en beplantingen die deze doorgang onmogelijk maakt.

In verband met het vrijhouden van de erfdienstbaarheidszone en beplantingen (onder meer ikv landbouwactiviteiten) is de essentie dat de

gemeente met haar machines door moet kunnen in functie van het beheer van de gracht. In veel gevallen zal de gemeente beheerstaken kunnen uitvoeren op het moment dat er geen beplanting is. De aangelande/pachter dient er echter rekening mee te houden dat in sommige gevallen mogelijk de doorgang toch vrij zal moeten gemaakt worden voor beheer.

Het decreet stelt dat deze gebruiksbeperkingen geen aanleiding kunnen geven tot financiële compensatie vanwege de overheid.

Overname beheer

De grachten aangeduid op het plan in bijlage 1 krijgen het statuut van grachten van algemeen belang omdat de overname van het beheer van deze grachten door de gemeente nuttig is voor het watersysteem.

Voor de gracht van algemeen belang 'Heislagbeek' is de overname nuttig voor het watersysteem. Bij de toekomstige ontwikkeling van het binnengebied tussen Heislagsebaan, Heislag, Heideaard en Isenbaertlei zal de Heislagbeek worden verzwaard met een lozingspunt van de regenwaterleiding van een gescheiden stelsel. Met het opleggen van het light-statuuut kan de gemeente reeds anticiperen bij nieuwe ontwikkelingen langsheen de gracht.

[...]

Breedte van de erfdiensbaarheidszone

Een gracht met het statuut van algemeen belang moet beheerd worden door de gemeente. De gemeente wenst zo kosteneffectief en efficiënt mogelijk te werken. Het ruimen, rijten, maaien, ... van grachten met lichte machines (lichte kraan, lichte graafmachine, lichte dumper, ...) is kosteneffectiever en efficiënter dan het handmatig beheer door beekploegen. Voor het gebruik van deze lichte machines is minimaal een doorgang van 3 meter breed nodig. Deze doorgang van 3 meter wordt voorzien langs beide kanten van de gracht om geen ongelijkheid te creëren tussen de aangelanden.

Daar waar bestaande niet tijdelijke constructies/beplantingen (in te schatten en keuze te maken op basis van de lokale situatie op het terrein) de doorgangszone van 3 meter onmogelijk maken, wordt toch een erfdiensbaarheidszone van 3 meter opgelegd. Dit geeft de gemeente de kans om op lange termijn overal een 3 meter-zone te creëren bij wijzigingen op [het] terrein. Op het plan wordt de breedte van de erfdiensbaarheidszone langs elke kant van de gracht weergegeven."

3.3. Van 17 november 2014 tot en met 16 december 2014 wordt een openbaar onderzoek georganiseerd.

Middels een bezwaarschrift van 12 december 2014 geeft onder anderen verzoeker zijn bezwaren te kennen.

3.4. Op 31 augustus 2015 beslist de gemeenteraad van de gemeente Brasschaat om de vaststelling van onder meer de Heislagbeek als een gracht van algemeen belang goed te keuren.

3.5. Met een beroepschrift van 19 oktober 2015 stelt onder meer verzoeker een administratief beroep in bij de gouverneur van de provincie Antwerpen.

3.6. Met een verweernota van 24 november 2015 maakt het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Brasschaat zijn verweer aan de gouverneur kenbaar.

3.7. Op 10 december 2015 beslist de gouverneur van de provincie Antwerpen dat het beroep ontvankelijk maar ongegrond is.

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

4. De verwerende partij doet ter terechtzitting afstand van haar ontvankelijkheidsexceptie *ratione temporis*.

V. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Uiteenzetting van het middel

5.1. Verzoeker roept in een eerste middel de schending in van artikel 32^{quaterdecies}, § 3, van de wet van 26 maart 1971 ‘op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging’ (hierna: de wet van 26 maart 1971), van het besluit van de Vlaamse regering van 9 mei 2014 ‘tot uitvoering van hoofdstuk II ter van de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de

oppervlaktewateren tegen verontreiniging’ (hierna: het uitvoeringsbesluit van 9 mei 2014), van het niet-retroactiviteitsbeginsel, van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’ (hierna: de motiveringswet) en van het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

5.1.1. Verzoeker betoogt dat de administratieve procedure is opgestart “rond 1 juli 2014”, vooraleer er een decretale grondslag was voor het toekennen van het statuut van algemeen belang aan grachten. Hij stelt dat aan artikel 32*quaterdecies*, § 3, van de wet van 26 maart 1971 eerst uitvoering werd gegeven met het uitvoeringsbesluit van 9 mei 2014, dat echter pas op 20 augustus 2014 werd gepubliceerd en pas de 10de dag na die publicatie in werking is getreden. Aangezien het gemeenteraadsbesluit van “25 augustus 2014” tot goedkeuring van de grachten van algemeen belang van vóór de inwerkingtreding van dit uitvoeringsbesluit dateert, was er voor het nemen van deze beslissing, en de ter voorbereiding daarvan genomen stappen, volgens verzoeker geen wettige grondslag.

5.1.2. Verzoeker stelt de voormelde kritiek op uitvoerige wijze in zijn administratief beroepschrift te hebben uiteengezet, zonder dat de gouverneur daarop een antwoord heeft gegeven, zodat de gouverneur de motiveringsplicht schendt.

5.2. In zijn memorie van wederantwoord stelt verzoeker dat een belangrijk aantal stappen genomen werden vóór de inwerkingtreding van artikel 32*quaterdecies*, zoals onder meer de identificatie van de percelen en het nemen van “voorbesluiten”, waarvan de beslissing van de gemeenteraad van “25 augustus 2014” een bewijs is. De procedure waarbij de grachten van algemeen belang werden verklaard, vond reeds vóór deze inwerkingtreding plaats en de motivatienota van 1 juli 2014 werd opgesteld “vooraleer er nog maar enig uitvoeringsbesluit werd gepubliceerd [...] niet tegenstaande in deze nota reeds de grachten geïdentificeerd werden”. Deze “onwettige voorbeslissingen” tasten volgens verzoeker de wettigheid van de uiteindelijke beslissing van de

gemeenteraad aan. Volgens verzoeker kan uit de bestreden beslissing niet worden afgeleid waarom de verwerende partij van mening is dat de correcte procedure werd gevolgd.

5.3. Verzoeker doet in zijn laatste memorie nog gelden dat niet alle procedurele fouten kunnen worden rechtgezet in graad van administratief beroep.

In artikel 5 van het uitvoeringsbesluit van 9 mei 2014 is volgens verzoeker bijvoorbeeld niet voorzien dat de gouverneur zelf kan overgaan tot identificatie van de percelen gelegen langs potentiële nieuwe grachten van algemeen belang, tot vaststelling van nieuwe grachten van algemeen belang of tot het organiseren van een openbaar onderzoek. De gouverneur heeft in de bestreden beslissing geen enkele procedurele fout die in eerste aanleg werd gemaakt, rechtgezet.

Beoordeling

6.1. Artikel 32^{quaterdecies} van de wet van 26 maart 1971 bepaalt:

“§ 1. De gemeente kan het beheer van grachten overnemen van de eigenaars en gebruikers wanneer dit nuttig is voor het watersysteem zoals bedoeld in artikel 3, § 2, 16°, van het decreet van 18 juli 2003 houdende het integraal waterbeleid. De overname van het beheer van de grachten omvat het onderhouden ervan alsook het vernieuwen ervan.

Dergelijke gracht wordt aangeduid als een gracht van algemeen belang. Onder gracht van algemeen belang wordt begrepen een kunstmatige afvoerweg tot afscheiding, tot afwatering of tot ontwatering van hemelwater, drainagewater, bemalingswater en in voorkomend geval ook effluentwater uit een waterzuiveringsinstallatie, of water afkomstig uit een overstort, die niet bij de waterwegen, en ook niet bij de onbevaarbare waterlopen is ingedeeld en die door de gemeente beheerd wordt.

§ 2. De gemeente kan ten behoeve van het beheer van de grachten van algemeen belang enkel een erfdienstbaarheid opleggen met betrekking tot het recht van doorgang dat kan worden voorzien voor personeelsleden van het bestuur en de aangestelden die met de uitvoering van werken zijn belast. Er kan maximum een erfdienstbaarheidszone van drie meter landinwaarts van de rand van de gracht bepaald worden. Andere erfdienstbaarheden of gebruiksbeperkingen kunnen niet opgelegd worden. Deze erfdienstbaarheden kunnen niet gezien worden als gebruiksbeperkingen die aanleiding kunnen geven tot financiële compensatie vanwege de overheid.

De erfdienstbaarheden die niet langer noodzakelijk zijn voor het onderhoud van het grachtenstelsel worden opgeheven door de gemeente. De eigenaar of gebruiker van het bezwaarde perceel kan om de opheffing van de nutteloos geworden erfdienstbaarheden verzoeken.

De Vlaamse Regering zal voor het opleggen en opheffen van deze erfdienstbaarheden nadere regels bepalen.

§ 3. De beslissing om het beheer over te nemen, zoals bedoeld in paragraaf 1, en de beslissing om erfdienstbaarheden op te leggen die nuttig zijn voor het beheer, zoals bedoeld in paragraaf 2, worden voorafgegaan door een openbaar onderzoek. De Vlaamse Regering zal hiervoor nadere regels bepalen.

Tegen de beslissingen, bedoeld in het eerste lid, kan beroep worden ingesteld bij de gouverneur binnen dertig dagen na de kennisname ervan door elke belanghebbende. De gouverneur doet uitspraak binnen zestig dagen na ontvangst van het beroepsschrift. De Vlaamse Regering kan hiervoor nadere regels bepalen.”

6.2. Het uitvoeringsbesluit van 9 mei 2014 is in werking getreden op 30 augustus 2014.

Daargelaten de vraag of verzoekers kritiek op de in eerste administratieve aanleg gevoerde procedure van aard is om de, na administratief beroep met devolutieve werking genomen, bestreden beslissing te vitiëren, moet alleszins worden vastgesteld dat de gemeente pas na de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit op 30 augustus 2014, te weten op 20 oktober 2014, de motiveringsnota betreffende “het lichtstatuut grachten van algemeen belang met erfdienstbaarheidszones” heeft goedgekeurd, pas nadien (van 17 november 2014 tot en met 16 december 2014) een openbaar onderzoek heeft georganiseerd, en finaal pas op 31 augustus 2015 de grachten van algemeen belang heeft goedgekeurd.

Dat voorafgaand aan de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit reeds bepaalde voorbereidende maatregelen zijn genomen, brengt in die omstandigheden niet de onwettigheid van de gevolgde procedure met zich mee.

6.3. Te dezen optredend als administratieve beroepsinstantie, met dezelfde bevoegdheid als de gemeente, is de gouverneur er niet toe gehouden

elke kritiek tegen de in graad van eerste administratieve aanleg genomen beslissing expliciet te beantwoorden. Meer bepaald diende hij te dezen niet formeel in te gaan op de onder het vorige randnummer vermelde kritiek op de in eerste administratieve aanleg gevolgde procedure.

6.4. Het middel is ongegrond.

B. Tweede middel

Uiteenzetting van het middel

7.1. Verzoeker roept in een tweede middel de schending in van artikel 32^{quaterdecies} van de wet van 26 maart 1971, artikel 2 van het uitvoeringsbesluit van 9 mei 2014, de artikelen 2 en 3 van de motiveringswet, alsook van het zorgvuldigheids- en motiveringsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Hij betoogt dat artikel 32^{quaterdecies} van de wet van 26 maart 1971 niet werd nageleefd omdat er “geen sprake is van een gracht van algemeen belang”. In de motivatienota die in toepassing van artikel 2 van het uitvoeringsbesluit van 9 mei 2014 werd opgesteld, en waarin het algemeen belang van de Heislagbeek wordt gemotiveerd, blijkt dat er “aldus nog geen nut is voor het watersysteem”, wat volgens verzoeker ook blijkt “uit het feit dat de waterloop nummer 3.07.31 op 4 november 1975 werd afgeschaft”. De motivering moet volgens verzoeker terug te vinden zijn in de motivatienota zelf. Door “*post factum* het algemeen belang van de gracht te gaan staven”, doet de gouverneur afbreuk aan de verplichting om de motivering van het algemeen belang aan een openbaar onderzoek te onderwerpen.

Verzoeker zet verder uiteen dat de huidige “zogenaamde” gracht amper een halve meter breed en zeer ondiep is, dat er amper water doorloopt en dat de gracht “geen enkel functie en/of nut” heeft. Hij meent dat dit laatste door de gouverneur niet wordt ontkend. Hij betoogt dat uit de

argumentatie van de gemeente blijkt dat de gemeente reeds eigenaar van de bedding is en meent dat de procedure tot verklaring van algemeen nut dan ook geen meerwaarde biedt. Volgens verzoeker houdt de gouverneur met dit laatste geen rekening en volstaat diens motivering niet om de bestreden beslissing te schragen.

Verzoeker is van oordeel dat uit de argumentatie van de gemeente blijkt dat “het algemeen belang niet de waterhuishouding is, maar het de *facto* creëren van een bouwvrije tuinstrook in de 3 meterzone, hetgeen uiteraard niet kan d.m.v. dergelijke procedure doch enkel d.m.v. een RUP”. Hij stelt dat in de bestreden beslissing eenzelfde redenering wordt aangehouden. Volgens verzoeker zal er pas aanleiding zijn om de Heislagbeek als gracht van openbaar belang te kwalificeren “wanneer er grote hoeveelheden regenwater aangesloten zullen worden op de gracht d.m.v. een lozingspunt”. Volgens verzoeker werd ook niet nagegaan of de kwestieuze gracht een bijkomende capaciteit kan dragen en of een en ander voor de aangrenzende percelen wateroverlast zal veroorzaken. Door de gouverneur wordt hierop volgens verzoeker niet ingegaan.

7.2. In zijn memorie van wederantwoord stelt verzoeker dat noch uit de bestreden beslissing, noch uit de in eerste aanleg genomen beslissing van de gemeente blijkt waarom de betrokken gracht van algemeen nut is. De *post factum*-motivering in de memorie van antwoord volstaat niet en is bovendien vaag en niet terzake dienend. Het BPA nr.7 “Heislag” dateert volgens verzoeker van 1989, zodat het “bijzonder” is “dat er pas anno 2014 stappen ondernomen worden om hieraan uitvoering te geven”. Ook wordt volgens verzoeker niet aangetoond dat een verdere ontwikkeling van de Heislag, die een aanpassing van de riolering zou noodzaken, daadwerkelijk nakend is. Het algemeen belang wordt volgens hem enkel aan eventuele toekomstige ontwikkelingen gekoppeld.

7.3. Verzoeker doet in zijn laatste memorie nog gelden dat in het kader van het eerste middel “reeds [werd] benadrukt dat nergens uit het bewust besluit van de Vlaamse Regering ook maar blijkt dat 1) de gouverneur zelf met

een motivatienota op de proppen kan komen en 2) deze motivatienota aan het publiek kan voorleggen in graad van beroep”. Met de argumenten van de gouverneur terzake van het algemeen belang kan volgens verzoeker dan ook geen rekening gehouden worden. De stelling dat de kwalificatie van een bestaande gracht als een gracht van algemeen belang mogelijk is wanneer dit de waterhuishouding ten goede komt, doet volgens verzoeker niet terzake, aangezien niet wordt aangegeven dat het onderhoud van de gracht thans onmogelijk is en dat een en ander de waterhuishouding verstoort. Het “actueel nut wordt aldus geen[s]zins aangetoond”.

Beoordeling

8.1. Gelet op de devolutieve werking van het administratief beroep is verzoekers kritiek niet ontvankelijk in zoverre die louter tegen de in eerste administratieve aanleg genomen beslissing van de gemeenteraad van 31 augustus 2015 is gericht.

8.2. In de motiveringsnota wordt in verband met het nut van de Heislagbeek voor het watersysteem gewezen op “de toekomstige ontwikkeling van het binnengebied tussen Heislagsebaan, Heislag, Heideaard en Isenbaertlei”, ten gevolge waarvan de Heislagbeek “zal [...] worden verzwaard met een lozingsput van de regenwaterleiding van een gescheiden stelsel”, en wordt vermeld dat door het opleggen van het statuut van een gracht van algemeen belang “de gemeente reeds [kan] anticiperen bij nieuwe ontwikkelingen langsheen de gracht”. In het bestreden besluit bevestigt de gouverneur dat het aangenomen nut voor het watersysteem steunt op toekomstige ontwikkelingen, waarbij concreet wordt verwezen naar de voorschriften van het BPA nr. 7B “Heislag”.

8.3. De voorwaarde vervat in artikel 32^{quaterdecies}, § 1, van de wet van 26 maart 1971, namelijk dat het beheer van de gracht “nuttig” moet zijn voor het watersysteem, sluit op zich een toekomstig nut niet uit. Het motief ter zake van het toekomstig nut van de gracht vermag de kwalificatie van de gracht als

“gracht van algemeen belang” afdoende te staven, minstens toont verzoeker in zijn verzoekschrift het tegendeel niet aan. Dit motief wordt reeds aangevoerd in de motiveringsnota, die van het openbaar onderzoek deel heeft uitgemaakt.

8.4. Verzoekers stelling dat de kwalificatie van de gracht als een gracht van algemeen belang geen meerwaarde zou bieden omdat de gemeente al voor het beheer van de kwestieuze gracht instaat, kan geen bijval vinden. Uit de parlementaire voorbereiding van het decreet van 28 februari 2014 ‘houdende diverse bepalingen inzake leefmilieu en natuur’, dat artikel 32*quaterdecies* in de wet van 26 maart 1971 heeft ingevoerd, blijkt dat de kwalificatie van een gracht als een gracht van algemeen belang in functie staat van een structureel beheer van die gracht, noodzakelijk om wateroverlast te vermijden. In functie van een goed beheer kan de gemeente erf dienstbaarheidszones opleggen. In de memorie van toelichting wordt daarbij uitdrukkelijk vermeld dat “het ontbreken van erf dienstbaarheden voor het onderhoud van andere grachten die door de gemeente worden beheerd het goede beheer van die grachten bemoeilijkt en soms zelfs onmogelijk maakt. Er wordt dan ook voorzien dat de gemeente ook erf dienstbaarheden kan opleggen voor andere grachten die ze in beheer heeft” (*Parl.St.* VI.Parl. 2013-2014, nr. 2322/1, 13-14).

8.5. Het bestreden besluit is op verzoekers voormelde kritiek betreffende het vermeende gebrek aan meerwaarde van de kwalificatie van de gracht ingegaan, en overweegt dat “[d]oor het invoeren van het statuut gracht van algemeen belang [...] de gemeente bij nieuwe aanvragen [kan] opleggen dat de nieuwe constructies/aanplantingen buiten de 3 meterzone geplaatst worden. Door hier al op te anticiperen wordt door de gemeente Brasschaat een visie gecreëerd, om op lange termijn een bouwvrije strook te verwezenlijken langs de gracht”.

8.6. Verzoekers betoog dat het creëren van een bouwvrije strook enkel mogelijk is middels een ruimtelijk uitvoeringsplan, miskent artikel 32*quaterdecies*, § 2, van de wet van 26 maart 1971, dat uitdrukkelijk in de mogelijkheid voorziet om een erf dienstbaarheid van doorgang op te leggen.

8.7. Verzoekers kritiek dat niet werd onderzocht of de Heislagbeek voldoende capaciteit bezit om het regenwater van eventueel toekomstige projecten op te vangen, en dat niet blijkt welke impact toekomstige projecten zullen hebben, is niet van aard om de bestreden beslissing te vitiëren.

Er dient vastgesteld dat de gouverneur, anders dan verzoeker dit blijkbaar ziet, wel degelijk op verzoekers kritiek desbetreffend heeft geantwoord, en wel als volgt:

“Bij elke nieuwbouwwoning, herbouwde woning en aanzienlijke woninguitbreiding is, bovenop hemelwaterrecuperatie, een eigen infiltratiesysteem te voorzien. In het BPA nr. 7B Heislag is opgenomen dat de regenwaterafvoer moet gebeuren via een lozingspunt in de Heislagbeek omdat de afwikkeling van regenwater via de Heislagbeek zo volledig mogelijk moet zijn. Bij rioleringswerken in een straat moet het hemelwater van daken van woningen/constructies en van de verharde oppervlakten gescheiden worden van het afvalwater. Volgens het integraal waterbeleid zijn grachten belangrijk om het afgekoppelde hemelwater maximaal ter plaatse te houden. De open bedding dient maximaal behouden te worden. Dit biedt de mogelijkheid dat de gracht dienstig kan zijn als infiltratiegracht voor hemelwater, om het opvangen hemelwater van de daken en verhardingen te bufferen, ter plaatse te houden en langzaam te laten insijpelen in de grond. De oude bedding van de Heislagbeek zal meer hemelwater te verwerken krijgen, zowel hemelwater afkomstig van private percelen (overloop infiltratieput, afwatering tuin) als hemelwater afkomstig van het openbaar domein. Om de hemelwaterafvoer te verzekeren zal door de gemeente Brasschaat een renovatiedossier opgemaakt worden, als er rioleringswerken in de buurt van de Heislagbeek worden opgestart.”

Met deze argumentatie geeft de verwerende partij onder meer aan dat in de toekomst een renovatiedossier zal worden opgemaakt “[o]m de hemelwaterafvoer te verzekeren”. Het door verzoeker noodzakelijk geachte onderzoek naar de impact van toekomstige projecten, kan, volgens de visie verwoord in het bestreden besluit, op dat moment worden gevoerd. Verzoeker toont in zijn verzoekschrift niet aan dat deze maatregel de grenzen van de redelijkheid zou te buiten gaan of anderszins onwettig is.

8.8. Het middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

C. Derde middel

Uiteenzetting van het middel

9.1. Verzoeker roept in een derde middel de schending in van artikel 32^{quaterdecies} van de wet van 26 maart 1971, artikel 2 van het uitvoeringsbesluit van 9 mei 2014, de artikelen 2 en 3 van de motiveringswet, alsook het zorgvuldigheids-, rechtszekerheids- en motiveringsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Hij betoogt dat het door artikel 2, § 1, 1°, van het uitvoeringsbesluit van 9 mei 2014 vereiste plan uitblinkt in onnauwkeurigheid. Volgens verzoeker “ligt er een plan voor (stuk 6)”, maar voldoet dit geenszins aan de door voormelde bepaling vooropgestelde vereisten: de aanduiding van de gracht op het plan is niet precies en er staan geen afmetingen op het plan. Verzoeker acht het onmogelijk om op basis van het plan de exacte ligging van de gracht te bepalen “en van daaruit de erfdienstbaarheidstrook te bepalen”. Uit de weerlegging van de bezwaren blijkt volgens verzoeker dat de gemeente niet weet waar de gracht precies ligt. Aangezien het tijdens het openbaar onderzoek ter inzage gelegde plan onvolledig en onduidelijk is, zijn ook de bepalingen inzake het openbaar onderzoek geschonden. Een en ander kan volgens verzoeker niet, gelet op de verregaande gevolgen die de erfdienstbaarheid voor hem heeft. Ook de bestreden beslissing acht verzoeker in dit verband ontoereikend. De gouverneur kon zich volgens hem onmogelijk beroepen op het aanwezige kaartmateriaal op geopunt.be om te voldoen aan artikel 2, § 1, 1°, van het uitvoeringsbesluit van 9 mei 2014, nu dit kaartmateriaal niet aan het dossier werd toegevoegd en “niet steeds allesomvattend en actueel” is.

Dat er geen grondig onderzoek naar de exacte ligging van de kwestieuze gracht is gebeurd, blijkt volgens verzoeker ook uit “de vermelding van de kadastrale percelen (en huisnummers) waarvan de gemeente meent dat zij getroffen zijn door de erfdienstbaarheid”. Het is voor verzoeker een raadsel waarom enkel de huisnummers 103 tot 105 en niet de verdere huisnummers 99 en

101 van de Heideoord worden “opgeleid”. Of werkelijk alle aanpalende eigendommen onder de erfdiensbaarheid vallen, kan volgens verzoeker niet afgeleid worden uit het dossier.

9.2. In zijn memorie van wederantwoord stelt verzoeker dat indien een opmetingsplan niet dienstig zou zijn om reden van het evolutief karakter van een waterloop, de vraag rijst waarom nog dienstig verwezen zou kunnen worden naar kaarten die meer dan 100 jaar oud zijn. Hij betoogt dat de verwerende partij zelf toegeeft dat er geen opmetingsplan is opgemaakt en dat men zelfs geen moeite heeft gedaan om de exacte ligging van de beek nader te bepalen.

Volgens verzoeker blijkt uit geen enkel document “eenduidig” welke percelen er met een erfdiensbaarheid bezwaard zullen worden en welke niet. Ook “de warrige uitleg” van de verwerende partij “dat op de aanplakkingen enkel de percelen werden vermeld waar het bord werd uitgehangen”, snijdt volgens verzoeker geen hout. Hij beklagt er zich over dat een ophijsting van percelen niet bestaat “daar de gemeente Brasschaat en de gouverneur zich beperkt hebben tot het stellen dat alle percelen die aan de gracht liggen met een erfdiensbaarheid bezwaard worden”.

9.3. Verzoeker doet in zijn laatste memorie nog gelden dat de “minimale formaliteit” van het voorhanden zijn van een plan niet werd nageleefd. Volgens hem is niet duidelijk, bij gebrek aan enig plan, dat de erfdiensbaarheid voor de beide oevers geldt, en of deze “daadwerkelijk op éénzelfde wijze aan alle aangelanden zal worden opgelegd”. Volgens verzoeker kan niemand “exact [...] zeggen, vanuit welk punt exact de erfdiensbaarheid wordt berekend en met welke exacte breedte verzoeker dient rekening te houden”. Hij betoogt dat “[h]et [niet] de bedoeling [kan] zijn dat [hij] zelf, d.m.v. een landmeter [een] plan dient te laten opmaken om een correcte inschatting te maken van de exacte ligging van de erfdiensbaarheidszone”.

Beoordeling

10.1. Overeenkomstig artikel 2, § 1, tweede lid, 1°, van het uitvoeringsbesluit van 9 mei 2014 dient in functie van het openbaar onderzoek “een plan” ter inzage gelegd te worden “waarop de gracht duidelijk zichtbaar is, met vermelding van de ligging en de breedte van de erfdienstbaarheidszone”.

10.2. Het door verzoeker bijgebrachte plan (stuk 6) blijkt ter inzage te zijn gelegd tijdens het openbaar onderzoek en geeft met een – weliswaar rudimentaire – blauwe lijn aan welke grachten het voorwerp van de goedkeuring uitmaken.

10.3. Zoals uitdrukkelijk in het bestreden besluit wordt gesteld, is de op het plan getekende gracht op het terrein zichtbaar. Verzoeker overtuigt niet van het tegendeel. Gelet daarop, op het feit dat duidelijk en uitdrukkelijk in een erfdienstbaarheidszone van drie meter langs de beide kanten van de gracht wordt voorzien en dat artikel 32^{quaterdecies}, § 2, eerste lid, van de wet van 26 maart 1971 de erfdienstbaarheidszone “landinwaarts van de rand van de gracht” bepaalt, komt de ligging van de gracht en van de langs weerszijden daarvan vastgestelde erfdienstbaarheden als voldoende duidelijk voor.

10.4. In acht genomen het voormelde, is de motivering van het bestreden besluit, waarin uitdrukkelijk wordt vermeld dat de ligging van de gracht op het terrein zichtbaar is en dat “alle aanpalende eigendommen, langs beide oevers van de gracht van algemeen belang, verzwaard [werden] met een erfdienstbaarheidszone van 3 meter” afdoende gemotiveerd.

10.5. Het middel wordt verworpen.

D. Vierde middel

Uiteenzetting van het middel

11.1. Verzoeker roept in een vierde middel de schending in van artikel 32^{quaterdecies} van de wet van 26 maart 1971, de artikelen 2 en 3 van de motiveringswet, alsook van het zorgvuldigheids-, rechtszekerheids-, en motiveringsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Hij betoogt dat de erfdienstbaarheidszone van drie meter langs weerszijden van de gracht louter en alleen werd opgelegd omwille van de gelijkheid van de aangelanden. Er werd volgens verzoeker geen afweging gemaakt of die breedte en het opleggen van de erfdienstbaarheidszone langs beide kanten van de gracht werkelijk noodzakelijk is. Hij wijst erop dat de gouverneur in het bestreden besluit bevestigt dat de erfdienstbaarheid langs beide oevers wordt opgelegd “omwille van de eerbiediging van het gelijkheidsbeginsel”, en dat hij tevens vermeldt dat het onderhoud van de gracht in principe manueel zal gebeuren. Voor het manueel onderhoud kan volgens verzoeker een strook van een meter volstaan. Het feit dat in het bestreden besluit wordt gesteld dat de bestaande constructies in de zone van drie meter behouden mogen blijven, maakt volgens verzoeker dat de motivering intern tegenstrijdig is: de aanwezigheid van vergunde constructies maakt dat deze zone “de *facto* niet gebruikt zal kunnen worden”.

11.2. In zijn memorie van wederantwoord stelt verzoeker dat de verwerende partij enkel aangeeft waarom een erfdienstbaarheidstrook van drie meter langs één zijde moet worden opgelegd. Hieruit blijkt volgens hem “andermaal” dat enkel het gelijkheidsbeginsel wordt aangehaald om een dergelijke zware last aan te tonen. Ook betreft dit volgens verzoeker “andermaal” een *post factum*-motivering.

11.3. Verzoeker doet in zijn laatste memorie nog gelden dat het gelijkheidsbeginsel “een excuus [is] om geen technische duiding te verschaffen

over de noodzaak van de aanleg van de erfdienstbaarheid langs beide z[ij]den”. Er wordt volgens verzoeker met geen woord gerept over de noodzaak om langs beide kanten van de beek een toegang te kunnen hebben voor lichte machines. Hij stelt dat enkel motieven die aantonen dat een inname strikt noodzakelijk is, in overweging mogen genomen worden.

Beoordeling

12.1. In zoverre verzoeker kritiek uit op de motivering van de in eerste administratieve aanleg genomen gemeenteraadsbeslissing, is het middel om de reden vermeld onder randnummer 8.1 onontvankelijk.

12.2. Het bestreden besluit vermeldt aangaande de op te leggen erfdienstbaarheidszone het volgende:

“Om het gelijkheidsbeginsel te respecteren werden alle aanpalende eigendommen, langs beide oevers van de gracht van algemeen belang, verzwaaard met een erfdienstbaarheidszone van 3 meter. Deze breedte is noodzakelijk om het nodige beheer op een vlotte en kwaliteitsvolle manier te kunnen vervullen. Het jaarlijks onderhoud van de grachten van algemeen belang zal in opdracht van de gemeente Brasschaat [gebeuren]. Dit zal in principe manueel gebeuren. [...] De bestaande constructies en aanplantingen mogen blijven staan, maar er mogen geen nieuwe vaste constructies geplaatst worden. Het plaatsen van tijdelijke niet-vaste constructies is wel toegelaten. Door het invoeren van het statuut gracht van algemeen belang kan de gemeente bij nieuwe aanvragen opleggen dat de nieuwe constructies/aanplantingen buiten de 3 meterzone geplaatst worden. Door hier al op te anticiperen wordt door de gemeente Brasschaat een visie gerecreëerd, om op lange termijn een bouwvrije strook te verwezenlijken langs de gracht. [...]

Het efficiënt beheer van grachten van algemeen belang draagt bij tot het waterkwantiteitsbeheer. De erfdienstbaarheidszone faciliteert de doorgang met het oog op de operationele instandhouding (het onderhoud en het vernieuwen) van de Heislagbeek (als gracht van algemeen belang) door de gemeente Brasschaat, in toepassing van het bij decreet van 28 februari 2014 aan de wet van 26 maart 1971 toegevoegde artikel 32quaterdecies, §1 en §2.”

12.3. Enkel met betrekking tot het onderhoud van de gracht wordt in het bestreden besluit vermeld dat dit, in principe, manueel zal gebeuren. Daarnaast wordt ook melding gemaakt van het “vernieuwen” van de gracht. In

verband met dit laatste is de verwijzing in de motivering naar het BPA nr. 7B “Heislag” relevant, en de daarmee verbonden overweging dat de “oude bedding van de Heislagbeek [...] meer hemelwater [zal] te verwerken krijgen [...]” en dat om “de hemelwaterafvoer te verzekeren [...] door de gemeente Brasschaat een renovatiedossier [zal] opgemaakt worden, als er rioleringswerken in de buurt van de Heislagbeek worden opgestart”. In functie van die renovatie- en vernieuwingswerken wordt een anticipatieve erfdienstbaarheidszone van drie meter opgelegd om op lange termijn een bouwvrije strook te realiseren langsheen de gracht.

In redelijkheid mag aangenomen worden dat de vooropgestelde renovatie van de gracht niet manueel zal gebeuren, maar het gebruik van machines vereist. Verzoeker toont niet aan dat het vaststellen van een erfdienstbaarheid met een breedte van drie meter de grenzen van de redelijkheid zou te buiten gaan.

12.4. Verzoeker toont voorts evenmin aan dat het motief om de erfdienstbaarheidszone langs de beide oevers van de gracht te voorzien om reden van de eerbiediging van het gelijkheidsbeginsel, de grenzen van de redelijkheid zou te buiten gaan of anderszins onwettig is.

12.5. De vaststelling in het bestreden besluit dat zich op de oevers reeds constructies en aanplantingen bevinden, maakt de vaststelling van een erfdienstbaarheid op die oevers nog niet zinloos of de motivering desbetreffend intern tegenstrijdig. De overweging in het bestreden besluit dat aldus geanticipeerd kan worden om op lange termijn een bouwvrije strook langs de gracht te verwezenlijken, houdt een afdoende verantwoording daartoe in.

12.6. Het middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwerpt het beroep.

2. Verzoeker wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op een rolrecht van 200 euro en op een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro die verschuldigd is aan de verwerende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van acht mei 2018, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Jan Clement,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,
bijgestaan door	
Silvan De Clercq,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Silvan De Clercq

Johan Lust